

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: D. S.

zastoupen JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem
se sídlem Mánesova 48, 120 00 Praha

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 2. 2025 č. j. MPSV-2025/34326-923, ve věci
příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 10. 2. 2025 č. j. MPSV-2025/34326-923 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 24 538,80 Kč k rukám zástupce žalobce, JUDr. Maroše Matiaška, LL.M., advokáta, se sídlem Mánesova 48, Praha, ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje J.V.

Odůvodnění:

Žalobní námitky:

1. Žalobce se žalobou došlou zdejšímu soudu dne 9. 4. 2025 domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky (dále jen „úřad práce“) ze dne 3. 7. 2024, přiznávající mu příspěvek na péči od srpna 2024 ve stupni II. (lehká závislost), podle § 8 odst. 2 písm. c) a b) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“). Žalobce dosud pobíral příspěvek ve stupni III.
2. Žalobce v žalobě namítl nevypořádání se odvolacím orgánem s odvolací argumentací žalobce. Dále namítl nesprávné posouzení zvládání základních životních potřeb stravování a výkon fyziologické potřeby. Žalobce zdůraznil, že podle judikatury správních soudů nezvládnutí, byť jen jedné aktivity znamená, že posuzovaný nezvládá celou základní životní potřebu; odkázal na § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. Poukázal rovněž na dopad snížení příspěvku do jeho rodinného života.

Stanovisko žalovaného:

3. Žalovaný ve vyjádření odkázal na napadené rozhodnutí.

Posouzení krajským soudem:

4. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobci, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

A. Skutková zjištění ze správního spisu a z dokazování:

5. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalobce pobíral příspěvek na péči od 1. 2. 2014, naposledy ve III. stupni – těžká závislost na základě posudku posudkového lékaře OSSZ – Nový Jičín od března 2019. Podle tohoto posudku byl žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu závislý na péči jiné osoby při zvládání těchto základních životních potřeb: mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. Posouzení stupně závislosti bylo platné do 5. 3. 2024. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl podmíněn „spinální atrofií typu III., geneticky verifikovanou s klinicky progredující chabou kvadruparézou s maximem postižení v oblasti pletenců HKK s převahou na LHK, stav po zlomenině I. humeru v r. 2015 s omezenou hybností v levém ramenním kloubu – elevace jen do 45 st, stav trvalý“.
6. S ohledem na platnost posudku bylo dne 28. 2. 2024 zahájeno správní řízení ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči.
7. Dne 21. 3. 2024 proběhlo u žalobce místní šetření.

8. Dne 19. 6. 2024 byl zpracován Institutem posuzování zdravotního stavu posudek. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobce byl podmíněn „spinální atrofií typu III., geneticky verifikovanou od r. 2004, s klinicky progredující chabou kvadruparézou s maximem postižení v oblasti pletenců DKK a HKK, stav po zlomenině levého humeru v r. 2015 s omezenou hybností v levém ramenním kloubu. Stav po zlomenině pažní kosti vpravo 25. 5. 2020, řešeno OS (osteosyntézou)“. Posudkový lékař na rozdíl od sociálního šetření neuznal jako nezvládanou základní životní potřebu komunikace a výkon fyziologické potřeby, u které mj. uvedl, že „doprovod a usazení na toaletu hodnocen v rámci nezvládané základní životní potřeby mobilita, občasná dopomoc manželky při očištění neznamená každodenní nezvládání“. Na rozdíl od předchozího posouzení neuznal lékař jako nezvládanou potřebu stravování, kterou považoval dříve za nadhodnocenou. Celkem podle tohoto posudku žalobce nezvládá šest základních životních potřeb, a to mobility, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, péči o zdraví, osobní aktivity a péči o domácnost. Platnost posudku byla stanovena na 5 let. Posudek vedl k prvostupňovému rozhodnutí, podle kterého byl žalobci od srpna 2024 příspěvek na péči snížen na stupeň II, středně těžká závislost.
9. Proti prvostupňovému rozhodnutí se žalobce bránil odvoláním. K stravování poukázal na to, že mu chybí svalová síla k úchopu a i k tomu, aby ruce zvedl, takže nemůže potraviny nakrájet a naservírovat. Zabalené potraviny neotevře, neunesl láhve a sklenice o objemu nad 500 ml déle než 2-5 vteřin, proto není schopen nápoj nalít. Manipulace s jídlem a nápoji je pro něj nebezpečná, protože je na sebe převrhne a popálí se. K výkonu fyziologické potřeby poukázal na nevyzpytatelné pády, kdy musí zůstat ležet až do příchodu pečující osoby. Není schopen sednout na mísu pro nedostatek svalové síly, takže dosedá „pádem“, což vedlo i k utržení mísy. Není schopen z toalety vstát. Není schopen se po vykonání velké potřeby očistit. Výkon fyziologické potřeby musí plánovat tak, aby byla přítomna pečující osoba.
10. Žalovaný se v odvolacím řízení obrátil na posudkovou komisi Ministerstva práce a sociálních věcí, která se dne 24. 1. 2025 ztotožnila s posouzením Institutu. Žalovaný z tohoto posudku posudkové komise MPSV vyšel, protože jej považoval za úplný a přesvědčivý. To jej vedlo k nyní napadeným rozhodnutím.
11. Krajský soud u jednání provedl žalobcem navržené důkazy lékařskými zprávami.
12. Z neurologického nálezu z 13. 12. 2022, který byl podkladem shora uvedeného posudku, soud zjistil, že podle doc. MUDr. M. Ph. D., MBA, Fakultní nemocnice Olomouc, neurologická ambulance, kde je žalobce léčen (jak vyplývá z níže uvedeného nálezu téhož zdravotnického zařízení, zde je léčen od roku 2014), žalobce trpí na horních končetinách těžkou atrofií pletencového svalstva, bicepsů a tricepsů oboustranně, atrofií lopatkového svalstva oboustranně zejm. mm. Suprascapulares. Svalová síla na pravé horní končetině je 3/5 ve všech segmentech, na levé horní končetině 2/5 ve všech segmentech. „Mi“¹ na levé horní končetině s pozvolným poklesem, na pravé horní končetině udrží cca 20s., pak dochází k poklesu. Hyporeflexie² C5-8 bilat. Taxe vpravo přesná, vlevo nezvládne pro

¹ Dle veřejně dostupných informací „Mi“ je Mingazziniho zkouška zkouškou samovolného poklesu končetiny při neurologickém nálezu (např. www.wikiskripta.eu)

² Hyporeflexie - dle veřejně dostupných informací snížené reflexy (např. www.wikiskripta.eu).

slabost. Na dolních končetinách výrazná hypotrofie³ a hypotonie⁴ pletencového svalstva, do nástavy nezvedne ani neudrží, svalová síla v pletencích dolních končetin 1/5, akrálně 5/5. Areflexie⁵. Ze sedu do stoje se postaví pouze s dopomocí druhé osoby. Závěr ošetřujícího lékaře zněl: „jedná se o těžké funkční postižení v rámci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vyžadující každodenní pomoc, u kterého lze vzhledem k povaze onemocnění předpokládat další progresi. Aktuálně kompletně závislý na pomoci druhé fyzické osoby ve většině úkonů v péči o vlastní osobu (soud zde uvedl pouze zjištěná potřebná pro rozhodnutí ve věci, zpráva je zkrácená). Pro bližší pochopení informací z tohoto nálezu krajský soud vyšel z obecně dostupných zdrojů, které jsou uvedeny v poznámkách pod čarou spolu s významem, který soud v těchto veřejně dostupných zdrojích nalezl. K tomu se krajský soud uchýlil, protože posudková komise v posudku žádné bližší medicínské vysvětlení projevů žalobcova onemocnění neuvedla.

13. Z neurologického nálezu z 29. 3. 2023, který byl podkladem shora uvedeného posudku, soud zjistil, že podle JUDr. J., Fakultní nemocnice Ostrava, neurologická ambulance, ke které se žalobce objednal na konzultaci ohledně léčby Spinrazou, žalobce má „orientačně svalovou sílu na horních končetinách v distálních segmentech 2-3, v proximálních 1-2, na dolních končetinách ve všech segmentech 2-3. Závěr „k indikaci“ doplněn mj. o údaj „prosím o přehodnocení rozhodnutí o odnětí ZTP průkazu s průvodcem – pacient pomoc druhé osoby potřebuje nutně a čím dál víc“.
14. Z neurologického nálezu z 26. 6. 2025, který nebyl podkladem shora uvedeného posudku, nicméně soud jej považuje za relevantní, neboť dokládá vývoj žalobcova onemocnění, soud zjistil, že podle doc. MUDr. M. Ph. D., MBA, Fakultní nemocnice Olomouc, neurologická ambulance, žalobce trpí na horních končetinách těžkou atrofií pletencového svalstva, zejména, bicepsů a tricepsů oboustranně, atrofií lopatkového svalstva oboustranně, zejm. mm. Suprascapulares. Svalová síla na pravé horní končetině je 3/5 ve všech segmentech, na levé horní končetině 2/5 ve všech segmentech. „Mi“ na levé horní končetině s pozvolným poklesem, na pravé horní končetině udrží cca 20s., pak dochází k poklesu. Na dolních končetinách výrazná hypotrofie⁶ a hypotonie⁷ pletencového svalstva, do nástavy nezvedne ani neudrží, svalová síla v pletencích dolních končetin 1/5, akrálně 5/5. Ze sedu do stoje se postaví pouze s dopomocí druhé osoby. Závěr: jedná se o „těžké funkční postižení se závislostí na pomoci jiné fyzické osoby jak při péči o vlastní osobu, tak při zajištění soběstačnosti (...)“.

K žalobním námitkám-východiska.

15. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na péči jiné fyzické osoby, jsou-li starší jednoho roku a jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc jiné fyzické osoby potřebuje při zvládání základních životních potřeb (§ 7 zákona o sociálních službách). Stupeň závislosti zákon definuje počtem základních životních potřeb bez pomoci

³ Hypotrofie – dle veřejně dostupných informací úbytek svalové hmoty (např. www.wikiskripta.eu)

⁴ Hypotonie – dle veřejně dostupných informací patologicky snížený klidový svalový tonus) (např. www.wikiskripta.eu)

⁵ Areflexie - vyhaslé reflexy (např. www.wikiskripta.eu)

⁶ Hypotrofie – dle veřejně dostupných informací úbytek svalové hmoty (např. www.wikiskripta.eu)

⁷ Hypotonie – dle veřejně dostupných informací patologicky snížený klidový svalový tonus) (např. www.wikiskripta.eu)

nezvládaných v § 8 zákona o sociální péči.

16. Základní životní potřeby jsou uvedeny v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách, s tím, že jejich bližší vymezení a způsob hodnocení stanoví prováděcí předpis (odstavec 6 tohoto ustanovení). Tímto prováděcím předpisem je vyhláška č. 505/2006 Sb. (dále jen „vyhláška“).
17. Podle § 1 odst. 1 vyhlášky, *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce.*
18. Podle § 2a vyhlášky, *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*
19. Jak vyplývá již z jazykového znění citovaných ustanovení zákona o sociální péči a vyhlášky, je zcela nepochybné, že nezvládnutí kterékoliv z aktivit, jimiž je definována základní životní potřeba, vede k nezvládnutí základní životní potřeby jako celku. Totéž dovodila i konstantní judikatura správních soudů. Lze zmínit např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 50/2013-32 z 2. 4. 2014, jehož právní věta zní: *pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012, rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu* (důraz tučným písmem přidal krajský soud). Rozhodnutí je správními soudy setrvale následováno, z recentních rozhodnutí Nejvyššího správního soudu lze zmínit např. rozsudek ze dne 17. 3. 2023, č. j. 6 Ads 100/2022-26.
20. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, s odkazem na výše citovaný rozsudek 3 Ads 50/2013, zdůraznil, že posouzení zvládnutí základních životních potřeb **není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií**; těmito jsou právě aktivity nutné pro zvládnutí té které životní potřeby. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud upřesnil judikaturní požadavky na posudek tak, aby jej bylo možno považovat za úplný a přesvědčivý ve vztahu k posouzení jednotlivých aktivit (odstavec 31): *jinými slovy, posouzení schopnosti zvládat základní životní potřeby není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií – příslušných dílčích aktivit základních životních potřeb. Jestliže v řízení o příspěvku na péči vzniknou pochybnosti o tom, zda je posuzovaný schopen zvládat určité dílčí aktivity základní životní potřeby, nepostačí pro zachování úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku tyto pochybnosti rozptýlit paušálním tvrzením, že příslušnou základní životní potřebu posuzovaný zvládá. Naopak je nutné se detailně zabývat spornými dílčími aktivitami a doložit na zjištěném skutkovém stavu, zvládá-li je posuzovaný v přijatelném standardu.*
21. Ze současné doby považuje krajský soud za potřebné připomenout rozsudek ze dne 10. 2. 2021, č. j. 2 Ads 69/2020- 22, podle kterého **„posudek reaguje na odvolací námitky (...), když především zdůrazňuje, že nezvládnutí určité základní životní potřeby musí objektivně plynout z lékařské dokumentace; nutno tedy zdůraznit, že není povinností žalobce toto sám aktivně prokazovat“**. Nejvyšší správní soud odkázal na svůj rozsudek ze dne 27. 1. 2021, č. j. 2 Ads

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

80/2019 – 31, ze kterého citoval: „(...)při posuzování zvládání základních životních potřeb je podstatné medicínské posouzení a odůvodnění, proč by měl posuzovaný danou aktivitu zvládat.“

22. Vycházejí z uvedeného, lze shrnout: aby byl posudek úplný a přesvědčivý, musí posudková komise při posouzení zvládání každé základní životní potřeby posoudit, zda je posuzovaná osoba schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat jednotlivé aktivity, kterými je tato vymezena, neboť tyto a pouze tyto jsou zákonem předvídanými objektivními kritérii. To však neznamená, že by se posudková komise v posudku musela vždy vyjádřit ke každé z aktivit. Není – li o jejich zvládání pochybnosti, postačí v posudku uvést pouze závěr, zda základní životní potřeba zvládaná je či není. Naopak, jsou – li o zvládání některé z aktivit pochybnosti, je posudková komise povinna se k jejímu zvládání vyjádřit, a to konkrétně tak, aby byl i laikovi srozumitelný důvod. Důvod nemůže být všeobecný či intuitivní, ale musí z něj vyplývat příčinná souvislost mezi konkrétním funkčním dopadem nepříznivého zdravotního stavu, jak vyplývá z lékařské dokumentace, na zvládání posuzované aktivity a musí odpovídat všem kritériím vymezeným ve vyhlášce, zej. § 1 až 2c. Podstatné je totiž odborně medicínské posouzení objektivního stavu. Jedině tak je splněn požadavek přezkoumatelnosti, úplnosti a přesvědčivosti. Pochybnosti o zvládání mohou vyplynout ze závěrů sociálního šetření, z podkladových lékařských zpráv a dalších podkladů uvedených v § 25 odst. 1 zákona o sociálních službách a pochyby může též vznést sám žadatel o dávku. Pokud dříve byla některá základní životní potřeba uznána jako nezvládanou, a posudková komise ji nyní považuje za zvládanou, je pro přezkoumatelnost a úplnost posudku nezbytně nutné, aby posudková komise podrobně vysvětlila, proč se od předchozího závěru odchýlila, tedy jaké změny ve zdravotním stavu nyní reflektuje, popř. v čem konkrétně se dříve ve svém úsudku mýlila (nebo se mýlil posudkový lékař). V případě progresivní neléčitelné nemoci je míra nutné podrobnosti a přesvědčivosti ještě vyšší. Posudková komise je povinna reagovat na odvolací námitky, nicméně ohledně svých tvrzení nemá posuzovaná osoba důkazní povinnost a posudková komise je povinna zohlednit všechny závěry plynoucí z lékařské dokumentace.

K sporným základním životním potřebám

I.

23. Základní životní potřeba **výkon fyziologické potřeby** je vymezeny aktivitami 1. *včas používat WC*, 2. *zaujmout vhodnou polohu*, 3. *vyprázdnit se*, 4. *provést očistu*, 5. *používat hygienické pomůcky*.
24. Žalobce v odvolání i v žalobě tvrdil, že není schopen na WC usednout a vstát a není schopen po velké potřebě se očistit.
25. K této základní životní potřebě posudková komise v posudku přijala závěr, že ji žalobce zvládá. Konstatovala, že žalobce *se i dle sociálního šetření snaží tuto základní životní potřebu zvládat sám včetně očisty (dodává, že ne vždy se mu to daří)*. Nic bližšího neuvedla.
26. Již z této citace je zřejmé, že posudková komise žádný odborně medicínský závěr, vycházející z předložených lékařských zpráv, neuvedla. Posudek je v této části nepřesvědčivý, neúplný, protože zde jakákoliv posudková úvaha absentuje. Již z tohoto

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

důvodu je napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, neboť jej žalovaný vzal za základ svého rozhodnutí.

27. Nicméně, krajský soud považuje pro další řízení za potřebné vyjádřit se k odvolacím námitkám blíže.
28. Žalobce namítá nezvládnutí dvou aktivit, kterými je potřeba výkonu fyziologické potřeby definována, a to *zaujmout vhodnou polohu* a *provést očistu*. Co se týče první z nich, posudkový lékař Institutu konstatoval, že doprovod a usazení na toaletu je součástí posouzení potřeby mobility. V tom se však mylí. Již ze samotného jazykového vyjádření aktivity *zaujmout vhodnou polohu* je jednoznačné, že usazení na toaletu a zvednutí se z ní je aktivitou definující základní životní potřebu výkon fyziologické potřeby a nikoliv mobility. Totéž vyplývá i z metodiky, konkrétně z Instrukce náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016, kde je uvedeno v části G, odst. B), strana 20: *za neschopnost výkonu fyziologické potřeby lze pokládat stav, kdy osoba není schopna bez pomoci druhé osoby řádně se vyprázdnit, provést očistu po provedení fyziologické potřeby, použít včas WC a používat potřebné pomůcky (absorpční / stomické cévky, klysmo). Součástí hodnocení je schopnost zaujmout vhodnou polohu. Při hodnocení schopnosti zvládat ZZP výkon fyziologické potřeby se nebere v úvahu manipulace s oblečením (ta je součástí hodnocení ZZP oblékání a obouvání).* (podtrhl krajský soud). Metodika tedy vylučuje pouze manipulaci s oblečením, nikoliv schopnost usednout na WC, udržet se na něm a vstát z něj. Uvedenému výkladu odpovídá i odst. e) Instrukce, podle kterého *u osob odkázaných na invalidní vozík je třeba u schopnosti výkonu fyziologické potřeby a schopnosti používat WC vyhodnotit funkci obou HKK včetně funkce rukou z hlediska jejich pohyblivosti a svalové síly ve vztahu ke schopnosti přemístit se z vozíku na WC a zpět (tj. zaujmout vhodnou polohu).* Pokud u osob na invalidní vozík se v rámci této potřeby posuzuje, zda je osoba se na toaletu a zpět přemístit, není žádný důvod, proč by tomu u osoby bez invalidního vozíku mělo být jinak a proč by měla být tato schopnost součástí mobility. Bez možnosti přemístit se na toaletu a zpět z ní by byl pojem zaujmout vhodnou polohu prakticky vyprázdněn.
29. Pochybení posudkového lékaře Institutu však zůstalo bez příslušné odpovědi posudkové komise i žalovaného, ač je v rozporu i s metodikou samotného žalovaného, určenou též pro posudkovou službu. Jak bylo vysvětleno výše, žalobce nemá povinnost důkazní k prokázání svých tvrzení. Je úlohou a odpovědností posudkové komise, resp. žalovaného, aby z lékařské dokumentace žalobce zjistil objektivní skutkový stav. Z lékařské dokumentace, ze které posudková komise vycházela, přitom vyplývá, že žalobce trpí atrofií, hypotrofií a hypotonií svalů horních i dolních končetin. Dále z nich vyplývá, že žalobce není schopen bez pomoci vstát. Krajský soud nemá odborné znalosti a posudek posudkové komise nijak nevysvětlil, co z lékařské dokumentace vyplývající nálezy pro zvládnutí této aktivity znamenají. Krajský soud proto vyšel z obecně dostupných zdrojů, jak uvedl výše v části skutkových zjištění. Podle těchto obecných informací žalobce trpí neurologicky podmíněným úbytkem svalové hmoty a svalové síly. Svalová síla má stupnici 0-5. 0 znamená, že sval nejeví známky stahu ani záškubu. 1 znamená, že sval není schopen pohyb vykonat, ale jsou viditelné či palpatelné jeho záškuby. 2 znamená, že sval je schopen vykonat pohyb jen při vyloučení působení gravitace. 3 znamená, že sval je schopen vykonat pohyb proti působení gravitace, bez přídatného odporu. 4 znamená, že sval je schopen vykonat pohyb proti střednímu

odporu. 5 znamená, že sval je schopen vykonat pohyb i proti značnému odporu⁸. Žalobce se podle lékařské dokumentace pohybuje na stupni jedna (dolní končetiny s výjimkou akrálních, tedy okrajových částí) až tři (pravá horní končetina). Dále jde u žalobce o onemocnění progresivní, tedy zhoršující se. Z laického hlediska je zjevný rozpor mezi závěrem o schopnosti žalobce zaujmout vhodnou polohu, tedy posadit se, udržet se a zvednout se na toaletě, jestliže svalová síla na jeho nohou buď není schopna pohyb vykonat, když je sval schopen jen záškubů, nebo jen při vyloučení gravitace, u horních končetin (pouze v na pravé ruce) i proti působení gravitace, ale bez přídatného odporu. Pokud se má žalobce zvednout nebo správně usednout, pak nepochybně překonává jak gravitaci, tak přídatný odpor v podobě váhy celého těla. Schopnost vstát je navíc vyloučena nálezem ošetřujícího lékaře. Posudková komise však nic z toho nevzala v potaz. Aby byl v dalším řízení posudek přezkoumatelný, bude muset vyjít z lékařské dokumentace a vypořádat se se zde objektivně popsáním zdravotním stavem žalobce, jeho skutečnou svalovou silou, a to zejména ve vztahu k namítané aktivitě zaujmout vhodnou pozici, která zahrnuje rovněž usednutí a vstání z toalety. To, že žalobce není odkázán na invalidní vozík, posouzení této aktivity podle skutečného zdravotního stavu žalobce nijak nebrání.

30. Další spornou aktivitou je schopnost *provést očistu*, kterou žalobce sporuje s ohledem na postižení horních končetin. Ani k tomu se posudková komise nijak nevyjádřila. Posudkový lékař Institutu uvedl, že „občasná dopomoc manželky při očištění neznamená každodenní nezvládání“. Tato věta předně není odborně medicínským závěrem, neboť nijak nereaguje na závěry z lékařské dokumentace. V odvolání žalobce neschopnost provést očistu rovněž namítal, posudková komise však na tuto dovolací námitku nereagovala. Neposouzení této sporné aktivity vede rovněž k nepřezkoumatelnosti posudku, a tedy i napadeného rozhodnutí.
31. Krajský soud dále připomíná, že podle citované Instrukce odst. E) *k neschopnosti zvládat ZZP výkon fyziologické potřeby může dále dojít při anatomické nebo funkční ztrátě úchopové schopnosti obou rukou (osoba není schopna provést očistu), při anatomické či funkční ztrátě jedné nebo obou DKK a také při těžkém duševním onemocnění spojeném se sociální dezintegrací*. Tuto část posudkový lékař Institutu do posudku opsal. Nicméně, obrat *mohou vést*, znamená příklad postižení, nikoliv vyloučení postižení jiného. Je právě úkolem posudkové komise, aby uvážila, jaký dopad v konkrétně posuzovaném případě má zdravotní stav na zvládání jednotlivých aktivit.
32. Krajský soud uzavírá, že žalovaný ohledně této základní životní potřeby založil své rozhodnutí na nepřezkoumatelném, neúplném a nepřesvědčivém posudku, jehož závěry jsou intuitivní, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností. Napadené rozhodnutí ve vztahu k této základní životní potřebě nemá oporu ve spise (§ 76 písm. b) s. ř. s.) a je na místě je zrušit.
33. Žalovaný v dalším řízení požádá posudkovou komisi o doplnění posudku, ve kterém se posudková komise vyjádří ke zvládání všech jednotlivých aktivit definujících tuto základní životní potřebu, zejména pak zvládání aktivity *zaujmout vhodnou polohu a provést očistu*. Žalovaný je vázán závěrem soudu o tom, že schopnost usednout na toaletu, udržet se a vstát z toalety je součástí aktivity *zaujmout vhodnou polohu*. Zohlední zjištění vyplývající

⁸ Obecný zdroj www.wikiskripta.eu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

z lékařské dokumentace žalobce týkající se jeho svalové síly, taxy a areflexie, též závěru, že není schopen vstát. Posoudí, jak jeho zdravotní stav ovlivňuje zvládnutí jednotlivých aktivit ve smyslu medicínské příčinné souvislosti mezi zdravotním stavem žalobce a schopností zvládnout sporné aktivity. Vezme v potaz skutečné nálezy ošetřujících lékařů, nikoliv pouze jejich vytrženou část. Nepřehlédne ani závěry odborných lékařů ohledně vlivu žalobcova onemocnění na „zajištění sebeobsluhy“ a „péči o vlastní osobu“ (jak je ve zprávách uvedeno). Ačkoliv posouzení vlivu zdravotního stavu na zvládání základních životních potřeb je otázkou posudkového lékařství, nestačí „šmahem“ tyto závěry odmítnout. Vycházejí sice z jiné odbornosti – neurologie, nicméně o celkovém zdravotním stavu žalobce svědčí. Pokud by se posudková komise chtěla od těchto závěrů odchýlit, např. uzavřít, že žalobce je schopen na toaletu bez pomoci jiné osoby usednout a z ní vstát, ačkoliv neurolog s ohledem na atrofii svalů a úbytek svalové síly na dolních i horních končetinách tvrdí opak, pak nepostačí odpovědět, že je to otázka posudkového lékařství. Pro přezkoumatelnost a úplnost posudku je posudkové komise povinna pečlivě vysvětlit, v čem konkrétně se neurolog mylí a proč je posudkové lékařství jiného závěru. Takový závěr nesmí být intuitivní, ale medicínsky podložen (např. ke zdvihu z toalety je zapotřebí konkrétně uvedené svalové síly, žalobcova svalová síla je konkrétně taková, a proto i při zjištěné atrofii stále dostatečná).

II.

34. Základní životní potřeba **stravování** je vymezena aktivitami *vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace*.
35. Žalobce již v odvolání a v žalobě namítl, že není schopen si pokrm nakrájet, naservírovat a přenést jídlo a zejména nápoj na místo konzumace, z důvodu nedostatku síly v rukou a třesu. Potřeba byla dříve uznána jako nezvládaná.
36. K této základní životní potřebě posudková komise v posudku přijala závěr o zvládnutí této základní životní potřeby. Poukázala na absenci závažného paretického postižení končetin, uvedla, že svalová síla je ve všech segmentech „prakticky ve stupni až 3“, že žalobce nemá závažný smyslový deficit typu nevidomost nebo defekt kognice s neuvědoměním si daných potřeb. Konstatovala, že se žalobce sám nají lžičkou i vidličkou, napije se, plastovou krabičku s jídlem se snaží přenést ke stolu. Poukázala na to, že je „například schopen psát na počítači“.
37. Posudková komise i zde neuvedla žádný odborně medicínský závěr, pouze parafrázovala (nedokonale) zjištění se sociálního šetření. K žádným lékařským závěrům, ani těm, které v posudku citovala, nepřihlédla a nijak se nevyjádřila. Žalobce namítl zejména nezvládnutí aktivity *rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji a přemístit nápoj a stravu na místo konzumace*. Poukázal přitom na postižení svých rukou (malou svalovou sílu, třes) a potíže s chůzí. Na odvolací námitky posudková komise nereagovala. Její posudek je tak nepřezkoumatelný, a to vede k nepřezkoumatelnosti napadené rozhodnutí, jehož je podkladem.
38. Pro účely dalšího řízení považuje krajský soud za potřebné vypořádat žalobní námitku šířeji.
39. Ze sociálního šetření vyplývá, že žalobce se nají sám lžící nebo vidličkou, jídlo si nenaporcuje, má je nachytané v krabičce a tu se snaží přenést na stůl. Pití v hrnku může mít

jen do poloviny, jinak je vylije, používá plastové kelímky, snaží se pít z láhve soda stream.

40. Krajský soud v lékařských zprávách, ze kterých vycházela posudková komise, zjistil v odstavcích 12 a 13 uvedené ohledně postižení rukou a nohou, dále zjištění ohledně areflexie a taxie, která je pouze u pravé ruky. Jak tato postižení ovlivňují či neovlivňují žalobcovu schopnost rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji a přemístit nápoj a stravu na místo konzumace, posudková komise neuvedla. Údaj o svalové síle, který v závorce bez bližšího komentáře zmínila, je minimálně nepřesný. Svalová síla na levé ruce je ve všech segmentech 2, na pravé ruce 3. Pokud tedy posudkové komise tvrdí, že svalová síla je „prakticky 3“, pak není zřejmé, z čeho vycházela. I kdyby byl údaj posudkové komise správný, pak chybí souvislost mezi tímto jejím (novým) zjištěním a schopností žalobce stravu nakrájet a naservírovat a přenést jídlo a nápoj na místo konzumace. Jak krajský soud uvedl v odstavci 29, stupeň 3 svalové síly znamená, že sval je schopen vykonat pohyb proti působení gravitace, bez přídatného odporu. Z laického pohledu je tak vyloučeno, aby žalobce cokoliv přenesl, když váha pokrmu či nápoje představuje přídatný odpor.
41. Podle Instrukce, oddílu D, písm. c) *k neschopnosti zvládat stravování může dojít např. při anatomické nebo funkční ztrátě obou HKK nebo anatomické ztrátě podstatných částí obou HKK s nemožností využít protézu k uchopení věcí, při ztrátě úchopové schopnosti obou rukou, při praktické a úplné nevidomosti obou očí a také při těžkých duševních poruchách, spojených se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Naservírování stravy (přemístění stravy a nápoje z místa přípravy na místo konzumace) je možno realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo např. převozem na servírovacím stolku nebo na invalidním vozíku. Tzn., že samotný údaj o používání 2 FH nebo invalidního vozíku nemusí podmiňovat neschopnost naservírovat stravu. Předpokladem k tomu však je zejména zachovaná funkce obou HKK (včetně rukou) a přiměřené duševní kompetence.* (podtrhl krajský soud). Jak již soud vysvětlil výše, obrat *může dojít např.* znamená příklad postižení, nikoliv vyloučení postižení jiného. Je právě úkolem posudkové komise, aby uvažila, jaký dopad v konkrétně posuzovaném případě má zdravotní stav na zvládání jednotlivých aktivit. Ze samotné metodiky přitom vyplývá, že při zvážení pomůcek pro servírování a přenášení jídla a nápoje je podstatná zachovalá funkce horních končetin. Z laického pohledu toto není u žalobce splněno.
42. Krajskému soudu není zřejmý ani poukaz komise na to, že žalobce je schopen psát na počítači. Předně, ze sociálního šetření vyplývá, že je schopen psát na notebooku, nikoliv na počítači, o který si opře ruce. A nevydrží delší dobu. Z laického pohledu to odpovídá svalové síle rukou na stupni 2, kdy sval je schopen vykonat pohyb s vyloučením gravitace. U opřených rukou je totiž gravitace vyloučena. Nicméně i zde komise žádný odborně medicínský posudkový závěr neuvedla.
43. Krajský soud uzavírá, že žalovaný ohledně této základní životní potřeby založil své rozhodnutí na nepřezkoumatelném, neúplném a nepřesvědčivém posudku, jehož závěry jsou intuitivní, čímž zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností. Napadené rozhodnutí ve vztahu k této základní životní potřebě nemá oporu ve spise (§76 písm. b) s. ř. s.) a je na místě je zrušit.
44. Žalovaný v dalším řízení požádá posudkovou komisi o doplnění posudku, ve kterém se posudková komise vyjádří ke zvládání všech jednotlivých aktivit definujících tuto základní životní potřebu, zejména pak zvládání aktivity *rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat*

ji a přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. Zohlední zjištění vyplývající z lékařské dokumentace žalobce a posoudí, jak jeho zdravotní stav ovlivňuje zvládnutí jednotlivých aktivit. Vezme v potaz skutečné nálezy ošetřujících lékařů, nikoliv pouze jejich vytrženou část či chybně citovanou část. Nepřehlédne ani závěry odborných lékařů ohledně vlivu žalobcova onemocnění na zvládání úkonů „soběstačnosti“ (jak je ve zprávách uvedeno). Pokud by se posudková komise chtěla od těchto závěrů odchýlit, pak nepostačí odpovědět, že je to otázka posudkového lékařství. Pro přezkoumatelnost a úplnost posudku je posudková komise povinna pečlivě vysvětlit, v čem konkrétně se neurolog mylí a proč je posudkové lékařství jiného závěru. Takový závěr nesmí být intuitivní, ale medicínsky podložen. Posudková komise přihlédne i k metodickým pokynům. Vzhledem k tomu, že tato potřeba byla dříve uznána jako nezvládaná a žalobce trpí progresivním onemocněním, je posudková komise povinna pro přezkoumatelnost svého závěru velmi pečlivě a srozumitelně vysvětlit, v čem se předchozí posudkový lékař mylil a proč nyní ji vede k odbornému závěru odlišnému, a to navzdory zhoršujícímu se zdravotnímu stavu žalobce. Ani toto posouzení nesmí být intuitivní a obecné, ale konkrétní a odborně podložené.

Závěr a náhrada nákladů řízení:

45. Krajskému soudu nezbyvá než konstatovat, že rozhodnutí žalovaného je vystavěno na skutečnostech, které nemají oporu ve spise, a proto je zrušil podle §76 písm. b) s. ř. s. Další postup žalovaného je uveden zejména v odstavcích 33 a 44. Právním závěrem v tom, že schopnost usednout na toaletu, udržet se a vstát z toalety je součástí aktivity *zaujmout vhodnou polohu*, je žalovaný vázán (v podrobnostech viz odstavec 29).
46. Co se týče náhrady nákladů řízení, v řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, kterému v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Náklady řízení žalobce představují odměnu za zastoupení zmocněným advokátem podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), ve znění učinění úkonů právní služby, tedy od 31. 12. 2024, ve výši 4 620 Kč, podle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 5 advokátního tarifu, a to za čtyři úkony právní služby (příprava převzetí zastoupení, sepsí žaloby, stanovisko k vyjádření žalovaného a účast u jednání), čtyřikrát režijní paušál ve výši 450 Kč za každý z těchto úkonů právní služby podle § 13 odst. 4 vyhlášky, a dále DPH z těchto částek podle § 14a odst. 1 vyhlášky. Celkem tedy náklady řízení činí 24 538,80 Kč. Všechny tyto náklady řízení podle obsahu spisu žalobci prokazatelně vznikly a jedná se o náklady nezbytně nutné k uplatnění jeho práva. Soud proto žalovaného k jejich zaplacení žalobci zavázal, a to k rukám zástupce žalobce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Lhůtu k zaplacení soud stanovil v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 občanského soudního řádu, neboť tato lhůta je přiměřená možnostem žalovaného.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Ostrava, 1. října 2025

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.